

**Gènere i Dret**

Codi: 102280

Crèdits: 6

| Titulació    | Tipus | Curs | Semestre |
|--------------|-------|------|----------|
| 2500786 Dret | OT    | 4    | 0        |

**Professor/a de contacte**

Nom: Noelia Igareda Gonzalez

Correu electrònic: noelia.igareda@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: Sí

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

**Altres indicacions sobre les llengües**

Lucia Ortiz Amaro

**Equip docent**

Lucia Ortiz Amaro

Noelia Igareda Gonzalez

**Prerequisits**

No és necessari cap requisit previ

Grup 51 . Castellà

Grup 1 Noelia Igareda. Anglès

Grup 2 Lucía Ortiz. Català

**Objectius**

Els objectius són:

1. Una anàlisi crítica de la creació, aplicació i interpretació del dret des d'una perspectiva de gènere.
2. Identificar els factors que impedeixen la igualtat real i efectiva en diferents branques de l'ordenament jurídic.
3. Estudi de casos pràctics sobre la presumpta neutralitat del dret a través de la jurisprudència espanyola i europea.

**Competències**

- Analitzar adequadament les qüestions vinculades amb la igualtat entre homes i dones.
- Argumentar i fonamentar l'aplicació de les normes jurídiques.

- Demostrar eficàcia en un entorn canviant, a l'hora d'enfrontar-se a noves tasques, responsabilitats o persones.
- Demostrar que es té una consciència crítica en l'anàlisi de l'ordenament jurídic i el desenvolupament de la dialèctica jurídica.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
- Identificar, valorar i posar en pràctica els canvis en la jurisprudència.
- Integrar la importància del dret com a sistema regulador de les relacions socials.
- Reconèixer i resoldre problemes.
- Redactar textos jurídics (contractes, dictàmens, sentències, interlocutòries, providències, testaments, legislacions, etc.).
- Ser capaç de generar coneixements, tenir iniciativa i creativitat, innovar i aportar noves idees.
- Ser capaç de percebre l'impacte i les implicacions de les decisions que es prenen.
- Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.
- Treballar en àmbits multidisciplinaris i interdisciplinaris.

## Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les discussions contemporànies sobre gènere i dret, bioètica, dret i tecnologia i sociologia del dret a la pràctica jurídica.
2. Demostrar eficàcia en un entorn canviant, a l'hora d'enfrontar-se a noves tasques, responsabilitats o persones.
3. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
4. Descriure els problemes vinculats amb la igualtat entre homes i dones en la legislació i la jurisprudència.
5. Descriure l'evolució de la jurisprudència amb relació als problemes contemporanis sobre gènere i dret, bioètica, dret i tecnologia i sociologia del dret.
6. Distingir les diverses aportacions crítiques de la teoria del dret.
7. Explorar les relacions entre dret i societat en els àmbits de gènere i dret, bioètica, dret i tecnologia i sociologia del dret.
8. Identificar els factors de discriminació en la pràctica jurídica.
9. Identificar els problemes de l'aplicació del dret.
10. Identificar els problemes sociojurídics en les teories sociojurídiques contemporànies.
11. Identificar en la jurisprudència els diversos problemes que planteja l'assignatura.
12. Interpretar les aportacions de gènere i dret, bioètica, dret i tecnologia i sociologia del dret.
13. Reconèixer i resoldre problemes.
14. Ser capaç de generar coneixements, tenir iniciativa i creativitat, innovar i aportar noves idees.
15. Ser capaç de percebre l'impacte i les implicacions de les decisions que es prenen.
16. Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.
17. Treballar en àmbits multidisciplinaris i interdisciplinaris.
18. Vincular el dret amb els problemes socials contemporanis.

## Continguts

1. La falsa neutralitat del Dret
  - 1.1. La neutralitat i l'abstracció del Dret modern
  - 1.2. Per què el dret té impacte de gènere.
  - 1.3. Jurisprudència feminista
2. La igualtat i no discriminació des de la perspectiva de gènere
  - 2.1. Concepte de discriminació.
  - 2.2. Dimensions de la igualtat.

2.3. Dret antidiscriminatori

3.-Teories de la justícia i Gènere

3.1. Crítica a les teories contractualistes clàssiques

3.2. Ètica de la cura

3.3. Teories feministes de la justícia

4.- Ciutadania i Gènere

4.1. Naixement de l'Estat de Dret. L'exclusió de les dones en els fonaments de l'Estat modern

4.2. La ciutadania de l'Estat Liberal de Dret

4.3. Estat Social de Dret

5.-Lleis d'Igualtat

5.1. La influència internacional i comunitària en matèria d'igualtat de gènere

5.2. La llei d'igualtat estatal

5.3. Les lleis autonòmiques d'igualtat

6.-Violències masclistes i instruments jurídics

6.1. Llei estatal i autonòmiques de violència de gènere

6.2. Llei catalana contra les violència masclista

6.3. Assetjament sexual i assetjament per raó de sexe

6.4. Mutilacions genitals femenines i matrimonis forçats

7.-Cura i gènere

7.1. Mercat de treball i *l'homo economicus*

7.2. Les desigualtats de gènere en l'Estat de Benestar

7.3. Protecció de la maternitat, paternitat i circumstàncies associades

8.-Públic i privat: la família

8.1. Les desigualtats de gènere en les ruptures familiars

8.2. Nous models de famílies i el rol del dret

8.3. Els problemes de múltiple discriminació de les dones migrants

9.- Bioètica i Gènere

9.1. Drets sexuals i reproductius

9.2. Maternitat i paternitat

9.3. Els debats sobre l'avortament

9.4. Tècniques de reproducció assistida

## 9.5. Biotecnologia humana

### 10.-Sexualitat i Dret

#### 10.1. La construcció de la sexualitat i aportacions de la teoria queer

#### 10.2. El debat sobre la prostitució i el treball sexual

#### 10.3. La tracta de dones amb fins d'explotació sexual

## Metodologia

La docència de l'assignatura i la formació de l'alumnat es fonamenta en les següent activitats:

### 1. Activitats dirigides:

1.1 Classes magistrals: on l'alumnat assoleix les bases conceptuals de la matèria i el seu el marc jurídic normatiu i jurisprudencial. Les classes magistrals són les activitats en les quals s'exigeix menys interactivitat a l'estudiant i estan concebudes com una exposició per establir els referents conceptuals en cada tema.

1.2. Seminaris: on l'alumnat, en grups reduïts, analitza juntament amb el professorat casos pràctics prèviament elaborats. En supòsits concrets, els casos s'elaboraran a classe. La base del treball pràctic és la comprensió i aplicació dels conceptes explicats a les classes teòriques.

L'assistència als seminaris, llevat supòsits de causa justificada, serà obligatòria per als estudiants.

### 1.3. Avaluació: activitats de avaluació continuada i examen final

### 2. Activitats supervisades:

Es tracta d'activitats que l'alumnat desenvolupa en aula, amb la supervisió i suport del professorat. Es tracta de l'elaboració d'algun supòsit pràctic en aula.

### 3. Activitats autònomes:

3.1. Elaboració de documents d'activitats pràctiques: que seran lliurades i analitzades a l'aula.

3.2. Cerca de bibliografia i jurisprudència instrumentals per a la resolució dels casos pràctics. En algun o alguns casos els estudiants hauran de fer la cerca autònoma de la documentació.

3.3. Lectura comprensiva de textos jurídics: Els textos jurídics poden ser sentències, normes, articles de revista o monografies, a més de manual o dels manuals recomanats.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

## Activitats formatives

| Títol              | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge             |
|--------------------|-------|------|--------------------------------------|
| Tipus: Dirigides   |       |      |                                      |
| Classes magistrals | 30    | 1,2  | 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 18      |
| Classes pràctiques | 15    | 0,6  | 1, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 18 |
| Tipus: Autònomes   |       |      |                                      |

|                                                        |    |     |                                          |
|--------------------------------------------------------|----|-----|------------------------------------------|
| Avaluació                                              | 5  | 0,2 | 3, 9, 13, 18                             |
| Cerca bibliografia i jurisprudència                    | 30 | 1,2 | 3, 4, 5, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 17        |
| Estudi                                                 | 40 | 1,6 | 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 18  |
| Lectura textos jurídics, jurisprudència i bibliografia | 30 | 1,2 | 1, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18 |

## Avaluació

La nota final s'obtindrà a partir del següent elements:

### 1.1 Avaluació continuada de les classes. (50% de la nota)

La data de realització de les activitats avaluables i el seu contingut, figurarà en el campus virtual abans del començament de les classes.

S'aconsella als/les estudiants l'assistència continuada a classe i la realització de les activitats programades al llarg del curs (lectures, comentaris de legislació, anàlisi de jurisprudència, etc.)

### 1.2 Examen final. (50% de la nota)

L'examen final s'ha de superar amb una nota de 5 o mes per fer mitja amb la resta de qualificacions de l'avaluació continuada.

## REVALUACIÓ

Es realitzarà reavaluació de la part relativa a l'examen final. La nota final en aquest cas no serà superior a 6.

Un alumne que copii o intenti copiar a un examen tindrà un 0 en l'examen. Un alumne que presenti una pràctica en el que hi hagi plagi obtindrà un 0 i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'alumne suspensarà l'assignatura.

## Activitats d'avaluació

| Títol                | Pes            | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                               |
|----------------------|----------------|-------|------|--------------------------------------------------------|
| Avaluació continuada | 50% nota final | 0     | 0    | 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18 |
| Examen final         | 50% nota final | 0     | 0    | 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18         |

## Bibliografia

ALKORTA, Itziar (2003): *Regulación jurídica de la Medicina Reproductiva. Derecho español y comparado*, Navarra: Aranzadi.

BELTRÁN, Elena; MAQUEIRA, Virginia (eds.): *Feminismos. Debates teóricos contemporáneos*, Madrid: Alianza Editorial.

BODELÓN, Encarna y GIMENEZ, Pilar (2007): *Construint les drets de les dones: dels conceptes a les polítiques locals*, Barcelona: Diputació de Barcelona.

BODELÓN, Encarna (2010): "Las leyes de igualdad de género en España y Europa: ¿hacia una nueva ciudadanía?", *Anuario de Filosofía del Derecho*, nº 26, pp. 85-106.

BODELÓN, Encarna (coord.) (2012): *Violencia de género y las respuestas de los sistemas penales*, Buenos Aires: Ediciones Didot.

- BODELÓN, Encarna; IGAREDA, Noelia (2013): "Los Planes de Igualdad en tiempos de crisis"
- COSTA, Malena (2016): "Feminismos Jurídicos", Editorial Didot.
- GIL RUIZ, Juana Mª (2007): *Los diferentes rostros de la violencia de género*, Madrid: Dyckinson.
- HEIM, Daniela; BODELÓN, Encarna (coord.): *Derecho, Género e Igualdad: cambios en las estructuras androcéntricas*, Barcelona: Antígona, págs. 127-140.
- IGAREDA, Noelia (2012): "Las madresposas en el sistema de protección social español", *Aequalitas, Revista Jurídica de Igualdad de Oportunidades entre Mujeres y Hombres*, nº30, Enero-Junio 2012, pp. 48-53.
- IGAREDA, Noelia (2012): *De la protección de la maternidad a una legislación sobre el cuidado*, Saarbrücken: Editorial académica española.
- LAURENZO, Patricia; MAQUEDA, Mª Luisa; RUBIO, Ana (coord.) (2008): *Género, Violencia y Derecho*, Tirant lo Blanc.
- LAURENZO, Patricia (coord.) (2010): *La violencia de género en la ley*, Madrid: Dyckinson.
- LEMA AÑÓN, Carlos (1999): *Reproducción, poder y derecho*, Madrid: Trotta
- MACKINNON, Catherine (1979): *Sexual harassment of working women: a case of sex discrimination*, New Heaven: Yale University Press.
- MACKINNON, Catherine (1995): *Hacia una teoría feminista del Estado*, Madrid: Ediciones Cátedra.
- MACKINNON, Catherine (1987): *Feminism unmodified: discourses on life and law*, Cambridge: Harvard University Press.
- Maqueda, Maria Kuisa (2009): *Prostitución, feminismos y Derecho Penal*. Granada: Editorial Comares.
- MESTRE I MESTRE, Ruth (2006): [La caixa de Pandora](#): *introducció a la teoria feminista del dret*, Valencia: Tirant lo Blanch.
- MESTRE, Ruth; BARRERE, Maggy; BELTRÁN, Elena (2008): *Mujeres, derechos y ciudadanía*, Madrid: Tirant lo Blanc.
- NAVAS, Susana (dir) (2012): *Iguals y diferentes ante el derecho privado*, Valencia: Tirant lo Blanch (versión digital disponible Biblioteca UAB)
- NICOLÁS, Gemma; BODELÓN, Encarna (comps): *Gènere y dominación. Críticas feministas del derecho y el poder*, Barcelona: Antropos, pp. 95-116.
- NUSSBAUM, Martha (2004): *Hiding from humanity: disgust, shame and the law*, Princeton: Princeton University Press.
- OKIN, Susan (1989): *Justice, Gender and the Family*, Basic Books, Great Britain.
- PATEMAN, Carole (1995): *El contrato sexual*, Barcelona: Anthropos
- PITCH, Tamar (2003): *Un derecho para dos: la construcción jurídica del género, sexo y sexualidad*. Madrid: Trotta.
- PUIGPELAT, Francesca (2004): "Feminismo y técnicas de reproducción asistida", *Aldaba: Revista del centro asociado a la UNED en Melilla*, nº 32, pp. 63-80.
- RODRIGUEZ PALOP, Mª Eugenia (2007): "La lucha por los derechos fundamentales de las mujeres en el siglo XIX. Escenarios, teorías, movimientos y acciones relevantes en el ámbito angloamericano" en VV.AA. (coord.): *Historia de los derechos fundamentales*, vol. 3, Tomo 2, Madrid: Dyckinson.

RUBIO, Ana; HERRERA, Joan (coord.) (2006): *Lo público y lo Privado en el contexto de la Globalización*, Sevilla: Instituto Andaluz de la Mujer, pp. 23-66.

RUBIO, Ana; RUIZ, Juana M<sup>a</sup> (2012): *Dignidad e igualdad en derechos. El acoso en el trabajo*, Madrid: Dyckinson.

RUBIO, Ana; RUIZ, Juana M<sup>a</sup> (2012): *Las medidas disuasorias frente al acoso sexual y acoso por razón de sexo*, Madrid: Dyckinson.

SMART, Carol (1989): *Feminism and the power of law*, London: Routledge.

STANG DAHL, Tove (1987): *El Derecho de la Mujer*, Vindicación Feminista Publicaciones, Madrid.

TOLEDO, Patsilí (2014): *Femicidio/Feminicidio*. Editorial Didot.

VV.AA. (2011): *Estudio sobre la aplicación de la Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la Igualdad Efectiva de Mujeres y Hombres*, Barcelona: Centre d'estudis Jurídics i Formació Especialitzada,

## **Programari**

L'assignatura no exigeix un programari específic